

Wangedrag Publicaties van Corinne Hofman kunnen worden teruggetrokken, Carel Stolker ruziet met Annetje Ottow en een Leidse archeoloog waarschuwt voor structurele misstanden **2 & 13**

Vice-rector 'Als bestuur werkdruk niet aankan, moet het aftreden'

12

10

Slow fashion Passen bij Zara, kopen op Vinted

4 Nu kan het nog

De langstudeerboete keert terug. De laatste lichter legt uit waarom langstuderen juist wél waardevol is. 'Ik ga nooit spijt krijgen dat ik iets niet heb gedaan'

EUROPA?

Europese verkiezingen Wordt het Europa-PA of Europa-BAH? Voor alle hartstochtelijke Eurofans, Nexiteers, onwetenden en twijfelaars met electorale keuzestress maakten we een flowchart om het stemmen bij de 'belangrijkste verkiezingen in jaren' te vereenvoudigen

Wangedrag bij archeologie: ‘Terugtrekking publicaties mogelijk’

Als Leids archeoloog Corinne Hofman en haar partner Menno Hoogland de wetenschappelijke integriteit hebben geschonden, kan dat wel degelijk reden zijn tot terugtrekking van publicaties. ‘Retractie is zeker een optie.’

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

De universiteit publiceerde vorige maand een vernietigend rapport over het decennialange wangedrag van archeoloog Corinne Hofman en haar partner Menno Hoogland, die grensoverschrijdend gedrag vertoonden, de wetenschappelijke integriteit schonden, macht misbruikten en mogelijk strafbare feiten pleegden. Volgens negentien (oud-)medewerkers en (oud-)studenten zou het duo zich tussen 1990 en 2023 schuldig hebben gemaakt aan intimidatie, discriminatie, manipulatie, schreeuwen, uitlachen en bespotten.

Op basis van het rapport heeft het college van bestuur Hofman op non-actief gesteld en is een ontslagprocedure gestart. Haar partner Menno Hoogland was al niet meer werkzaam op de universiteit.

Opvallend is dat de onderzoekscommissie niet adviseert om de wetenschappelijke publicaties van Hofman en Hoogland te onderzoeken, terwijl het volgens het rapport ‘aanmerkelijk’ is dat de twee de wetenschappelijke integriteit hebben geschonden en zelfs strafbare feiten pleegden. Zo zouden zij op veldwerkexpedities in 2006 en 2009 menselijke gebitsresten hebben ontvreemd uit een plaatselijk depot, zonder vergunning van de plaatselijke autoriteit. In 2009 gebeurde dat ‘met een tang, een hamer en een schroevendraaier, op gewelddadige wijze en zonder aandacht voor in de archeologie algemeen aanvaarde ethische en technische regels’, aldus het rapport. ‘Dit was illegaal en kwam neer op diefstal.’

Eventueel vervolgonderzoek hiernaar vindt de commissie niet zinvol, ‘in het licht van de documentatie waarover de commissie beschikt en de datum van de gedragingen in kwestie’.

Maar voorzitter van de commissie wetenschappelijke integriteit (cwi) Frits Rosendaal (die géén deel uitmaakte van de onderzoekscommissie) stelt dat – wanneer kan worden vastgesteld dat deze gebitsresten als onderzoeksmateriaal zijn gebruikt voor wetenschappelijke publicaties – dit reden kan zijn om de betreffende artikelen terug te trekken. ‘Als er een publicatie is met oneigenlijk verkregen gegevens, is retractie zeker een optie’, aldus Rosendaal.

Hij verwijst daarvoor naar norm 26 in de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit, die stelt dat on-

derzoekers zich aan de wet moeten houden: ‘Houd rekening met belangen van (proef)personen, (proef)dieren en de risico’s voor de onderzoekers en de omgeving, waarbij in ieder geval alle relevante wettelijke voorschriften en gedragscodes in acht worden genomen.’

Rosendaal: ‘Er moet voor retractie wel iets mis zijn met de inhoud van het artikel. Dat hoeft met onwettig of onethisch verkregen gegevens niet altijd het geval te zijn, maar er zijn gevallen waar men dan toch tot retractie overgaat.’ Als voorbeeld noemt hij de affaire rond geneeskundige en wetenschapper Don Poldermans in 2011. Bij hem ontbrak ethische toetsing of toestemming van proefpersonen voor het onderzoek, hoewel de data in zijn onderzoek klopten. Toch werden artikelen van hem teruggetrokken.

De onderzoekscommissie acht het ook aanmerkelijk dat Hofman en Hoogland er bij promovendi en postdocs op aandrongen om als co-auteur te worden genoemd ‘van publicaties waaraan ze geen wezenlijke bijdrage hadden geleverd of die de medewerker zelf wilde publiceren’. Het is volgens Rosendaal ‘denkbaar dat een artikel dan wordt teruggetrokken’, verwijzend naar norm 31 in de gedragscode: ‘Alle auteurs moeten een wezenlijke intellectuele bijdrage hebben geleverd aan tenminste één van de volgende elementen: de opzet van het onderzoek, de verwerving van data, de data-analyse of de interpretatie van de bevindingen.’

Wie niet een degelijke bijdrage heeft geleverd, maar toch als auteur wordt opgevoerd, pleegt een inbreuk op de wetenschappelijke integriteit. Volgens Rosendaal zijn er om die reden artikelen teruggetrokken, al denkt hij dat redacties en uitgeverij dat meestal niet zullen doen. ‘Het kan ook de andere auteurs, die soms lager in de pikorde staan, benadelen. Redacties kunnen wel kiezen voor een correctie.’ Disclaimer: de code waarnaar Rosendaal verwijst, geldt sinds 2018. ‘Indien bepaalde handelingen van voor die tijd dateren, moeten die naast de toen geldende code worden gelegd.’

Het college van bestuur ‘heeft nog geen besluit genomen over een mogelijk vervolgonderzoek naar de mogelijke schending van de wetenschappelijke integriteit’, laat universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke weten. ‘De commissie acht het weliswaar “aanmerkelijk” dat de grenzen van het toelaatbare zijn opgezocht en mogelijk overschreden, maar er zijn tegelijkertijd nog veel vragen over hoe dit precies gegaan is.’

Het college wil eerst ‘inzetten op de ontbindingsprocedure voor de betrokken hoogleraar en op het cultuurtraject op de faculteit, omdat dit de grootste prioriteit heeft’, aldus Van Overbeeke.

Stolker bestrijdt bewering van Ottow: ‘Dit raakt aan integriteit van bestuur’

Oud-rector Carel Stolker ontkent dat huidig collegevoorzitter Annetje Ottow en hij over sociale veiligheid hebben gesproken en dat eerdere klachten ‘onder het tapijt zijn gemoffeld’. ‘Dit is aantoonbaar onwaar.’

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Dat schrijft Stolker in een brief aan de universiteitsraad, die in handen is van Mare.

De oud-rector reageert hiermee op een interview van Annetje Ottow vorige maand in NRC, naar aanleiding van het rapport over Leids archeoloog Corinne Hofman en haar partner Menno Hoogland.

In het interview suggereert Ottow dat vorige colleges van bestuur meldingen van sociale veiligheid ‘onder het tapijt hebben gemoffeld’, schrijft Stolker.

In antwoord op de vraag van NRC of zij haar voorganger daarop heeft aangesproken, zegt Ottow: ‘Ik heb wel eens tegen hem gezegd: ik vind het heel jammer dat er nu zoveel zaken naar boven komen en dat we dus nu met z’n allen dit probleem moeten oplossen.’ Hoe Stolker daarop zou hebben gereageerd, wilde ze niet zeggen: ‘Dat blijft tussen ons. Het gaat erom wat dit college nu doet.’

Stolker herhaalt in zijn brief wat hij destijds ook al kort tweekte: volgens hem heeft zo’n gesprek nooit plaatsgevonden en is er dus ook niets wat tussen de bestuurders zou moeten blijven. ‘Ik heb met mijn opvolger nooit over

sociale veiligheid gesproken’, schrijft hij. ‘Ook niet op de bijeenkomst waarop ik het rapport ontving.’

Ook is hij het oneens met het beeld dat eerdere colleges van bestuur ‘in dit soort zaken wegkeken met als gevolg dat het huidige college nu de rommel moet opruimen’. Stolker noemt dat ‘aantoonbaar onwaar en raakt ook aan de integriteit en inzet van andere oud-bestuurders’. Bovendien heeft Stolker kritiek op het onderzoek. ‘Het beeld in het rapport dat er vaak “meldingen” binnenkwamen waarmee vervolgens niets werd gedaan, klopt niet. Als ik in de gelegenheid was geweest om feitelijk te reageren op een concept van het rapport, dan had ik daarvan gebruik gemaakt.’ In het onderzoeksrapport over Hofman staat echter dat de huidige decaan van de faculteit Archeologie, Jan Kolen, op 3 april 2019 melding bij Stolker zou hebben gedaan over de kwestie. Stolker kon zich volgens het rapport ‘niet herinneren dat de meldingen toen zijn besproken’ en zei dat ‘hij tijdens zijn rectoraat en voorzitterschap vaak meldingen kreeg van mensen die allerlei zaken onder zijn aandacht wilden brengen’. Van het gesprek is geen verslag gemaakt. Annetje Ottow was niet bereikbaar voor commentaar. Het is nog onduidelijk wat de universiteitsraad met de brief gaat doen.

> zie ook pagina 13: ‘Wangedrag bij archeologie is structureel’

Wanneer gaat alles op slot?

Hoe gaat de universiteit om met de (dreiging van) protesten? De minister maakt zich zorgen en bij tentamenlocaties zijn de toegangscontroles opgeschroefd. ‘Hoe activisten zich opstellen heeft iets *blackmail*-achtigs.’

DOOR VINCENT BONGERS

FOTO TACO VAN DER EB

‘W’e hebben nu twee pro-Palestina-demonstraties gehad in Leiden’, zei personeelsraadslid Gelijk Molier maandag tijdens de faculteitsraadsvergadering van Rechten. Op vrijdag 17 mei hadden activisten het plein voor de Hortus bezet. ‘Toen ging het kog dicht daardoor ging een aantal belangrijke colleges niet door.’ Een kleine week later was er een demonstratie voor het Kamerlingh Onnes Gebouw. ‘Maar toen gingen we niet dicht. Het is hier veel minder heftig dan in Amsterdam en Utrecht. We hoeven niet zo snel tot sluiting over te gaan, als blijkt dat wat in Leiden gebeurt allemaal redelijk binnen de perken blijft.’

Molier wilde graag weten van het faculteitsbestuur wat de overwegingen waren om het kog wel of niet te sluiten. ‘Ik kan alleen in algemene termen spreken over de sluiting’, reageerde vice-decaan Jan Crijs. ‘We hebben deze stevige beslissing genomen omdat er redenen waren om aan te nemen dat het gebouw dicht moest. Het is niet lichtvaardig genomen.’

Meer wilde hij er niet over kwijt. ‘Daarna hebben we een demonstratie voor de deur gehad en toen hebben we die beslissing niet genomen. Achteraf ben ik daar ook heel blij mee.’

Het gesprek over de kwestie moet ook binnen de academie plaatsvinden, vond Crijs. ‘Waar mogelijk willen we dat ook faciliteren. Een gebouw sluiten moet een uitzondering zijn.’

Tijdens de vergadering ontstond een debat over hoe de pro-Palestina activisten zich opstellen. Molier had moeite met de bezettingen. ‘Ik vind het problematisch als protesterende studenten zeggen: we gaan net zo lang door met actie voeren totdat onze eisen worden ingewilligd. Er zit iets *blackmail*-achtigs in. De universiteiten binden vervolgens wel erg makkelijk in om maar geen gezeur te hebben met activisten.’

Het Leidse college van bestuur besloot vanwege de protesten op korte termijn een ad-hoc-commissie in te stellen die zal adviseren over een ethisch afwegingskader en een ethische werkwijze met betrekking tot mensenrechten’. Als Israëlische partners ‘in strijd handelen met ons ethisch kader, wordt institutionele samenwerking afgebouwd’, aldus een verklaring op de universitaire website. Er wordt vervolgens een commissie opgericht die gaat bekijken ‘of onze partners betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen of -risico’s, zoals militair gebruik van onderzoeksresultaten’.

Volgens Molier is hier sprake van willekeur. ‘In dit geval gaat het om Gaza. De volgende keer gaat het mogelijk om

onderdrukte Oeigoeren. Je kunt dan ook zeggen dat we alle banden met Chinese universiteiten moeten verbreken. Het einde is zoek als eisen steeds worden ingewilligd. Ik hoop dat de universiteiten de rug recht houden.’ ‘Wat mij betreft is het geen *blackmail* wat de activisten doen’, reageerde personeelsraadslid Mojan Samadi. ‘Het bezwaar dat veel studenten maar ook medewerkers hebben is dat veel universiteiten geen debat hebben gevoerd over wat er gaande is in Israël. Er zijn nog steeds universiteiten die daar krampachtig over doen. Ik ben blij dat dat in Leiden niet het geval is. Misschien moet er wel iets veranderen aan bepaalde samenwerkingen.’

‘Hier is het protest vreedzaam’, aldus Hannah Hilberink van studentenpartij LSP. ‘Maar in Amsterdam zie je wel degelijk actievoerders die stellen: “Als je onze eisen niet inwilligt, dan halen we de universiteit leeg.” Je zag hoe meubilair werd vernield. Ik hoop dat dat in Leiden niet het geval gaat zijn, daar moet voor gewaakt worden.’

Ook Onderwijsminister Robbert Dijkgraaf reageerde eind vorige week in een Kamerbrief op de protesten op de universiteiten. ‘De eis die door de demonstranten wordt neergelegd is dat de banden met Israëlische instellingen, zonder meer verbreekt.’ Volgens Dijkgraaf gaat deze eis ‘voorbij aan de wijze waarop instellingen tot beslissingen over internationale samenwerking komen op basis van zorgvuldige, inhoudelijke en democratische processen, vrij van intimidatie, druk of dreiging met geweld’.

Vanwege de dreiging van bezettingen zijn er *LU-Card* controles ingevoerd bij de tentamenlocaties het universiteair sportcentrum en De Broodfabriek in Rijswijk. ‘Vanwege de tentamens is het extra druk dus houd je *LU-Card* alvast gereed wanneer je het *usc* wilt betreden’, aldus de universiteitswebsite.

‘Mocht je de *LU-Card* vergeten zijn, dan is het tonen van een geldige (digitale) collegekaart ook toegestaan.’ De controles zijn er tot en met vrijdag 7 juni.

Waarom ik stop met studeren (maar toch ook weer niet)

Is het niet de hel om als jonge student de vraag te krijgen met als strekking: oh die studie, maar wat kan je ermee worden? Een begrijpelijke vraag voor mensen die nooit gestudeerd hebben.

De studie geneeskunde stoomt je logischerwijs klaar tot arts dan wel slechtnieuwsbode (of misschien is dat hetzelfde). Als je iets buiten het exacte studeert, wordt het gissen je moeilijker gemaakt. Ja, wat doe je eigenlijk als je politicologie of kunstgeschiedenis hebt gestudeerd? Eerlijk gezegd is daar niet echt een goed antwoord op. In 2016 begon ik met de studie politicologie. De horizon van mijn verwachtingen was breed. Ik wilde politicus worden, het liefst van het rechtse signatuur. Ik wilde in die molen eindigen, naam maken, so it goes.

Als je mij toen had verteld dat ik boekhandelaar zou worden, zou ik je met scheve ogen aankijken: hoe is dat een logisch pad nadat je politicologie hebt gestudeerd? Dat is het dan ook niet echt, helemaal gezien de huidige last van het doelmatige studeren waarbij je telkens de druk op je schouders voelt om te verantwoorden waarom je iets studeert. Ook al is het moeilijk om iemand die zo’n vraag stelt het kwajlijk te nemen, zouden we – als studenten zijnde – daar wat feller op mogen reageren.

Misschien voelt u het al, maar dit is mijn laatste column voor Mare. Niet omdat ik afgestudeerd ben, integendeel. Ik heb namelijk al een poosje geleiden besloten om mijn master niet af te maken. Het enige wat ik nog hoeft te doen is mijn scriptie inleveren. Ik ben daaraan begonnen,

echt waar, maar ik heb mijn haren uit mijn kop gerukt van de stress. De fantasieloosheid die nodig is om zo’n masterscriptie te kunnen schrijven werd me te veel.

Ik werk al een poos als boekhandelaar in de Breestraat (waar anders?) en de levens-en arbeidsvreugde die ik daaruit haal is voldoende, lees: perfect. Studeren draait eigenlijk helemaal niet om studeren. Je studie is eerder een kapstok waaraan je alles wat er echt toe doet kunt ophangen. Van een avondje vol bacchanalen met als gevolg een diepe breuk van je vertrouwensband met je

maag, leer je al meer dan van het volgen van een onzinnig vak waarbij je op het examen per ongeluk de juiste antwoorden aanvindt. Dat geldt eveneens voor de gebroken snelle liefdes in je eerste jaar, in de Breestraat te middernacht je fietsketting weer op de juiste plek krijgen, en het moment waarop je voor de spiegel staat na weer zo’n bacchanaal en bij jezelf denkt: god, ik krijg inhammen. Ik zie deze column daardoor niet als een afsluiting van mijn studententijd, die heeft namelijk nooit een einde gekend. Het geregeld biertjes op café drinken, het vrijzinnige en de bohemien uithangen is niet het monopolie van de student.

Student zijn is niet een gegeven dat in Studielink staat, maar een manier van leven in de positieve zin. Mijn uiteindelijke tip is vooral: wil je niet de extra tien cent betalen voor een cappuccino uit de koffiemachines van de universiteit, dan moet je normale koffie bestellen en terwijl de koffie in je bekertje stroomt de rechterkant van de machine een harde klap geven: de melk stroomt er dan vanzelf bij en hiermee bespaar je tien cent. *Been there, done that, got the T-shirt, thank me later.*

Olaf Leeuwis was student International Relations

Als het aan het nieuwe kabinet ligt, keert de langstudeerboete terug. Mare vroeg aan ouderejaarsstudenten waarom ze uitliepen. 'Ik ga nooit spijt krijgen dat ik iets niet heb gedaan.'

DOOR LISA BOSHUIZEN
FOTO'S TACO VAN DER EB

De laatste langstudeerders

Eerst wel, toen niet meer en nu toch weer wel

De langstudeerboete is terug van weggeweest. Die maatregel werd in 2011 al ingevoerd, maar een jaar later met terugwerkende kracht ook direct weer afgeschaft. De boete had destijds wel effect: er waren meer studenten die afstudeerden, alleen betekende dit vermoedelijk ook dat er meer studenten stopten met hun studie. De boete bedraagt 3000 euro extra bovenop het collegegeld per jaar dat je 'te' lang studeert. Dit geldt als je meer dan één jaar uitloopt, per studie. Als je een master gaat doen, mag je dus wel nog een jaar extra uitlopen. In de situatie van 2011 vielen stages, buitenlandervaring, bestuursjaren en schakelprogramma's (zoals een pre-master) allemaal in dat ene uitloopjaar. Ook voor deeltijdsers van studenten die twee opleidingen volgen, werd toen geen uitzondering gemaakt. De langstudeerboete zal naar verwachting ingaan vanaf het collegejaar 2026-2027. Hoe de regeling er dit keer precies uit zal zien, is nog onduidelijk. Pieter Omtzigt (NSC) zei in het Kamerdebat over het Hoofdflijnenakkoord dat er 'naauwkeurig naar uitzonderingen moet worden gekeken'.

'Lang studeren is heel verrijkend'

Laetitia Sprij (25) begon in 2018 met geschiedenis, maar werd ook toegelaten tot het conservatorium. Nu werkt ze aan een carrière als mezzosopraan opera-zangeres. 'Met één studie was alles veel makkelijker geweest.'

'Mijn eerste jaar begon niet lekker. Mijn pake, mijn opa, was terminaal ziek en ik moest meen ieder weekend naar Friesland. Ik vond geschiedenis in het begin erg saai, maar haalde alles. Later, toen ik meer vrijheid kreeg eigen onderwerpen te kiezen, werd het leuker. Daarnaast volgde ik de minor *Practicum Musicae* aan het conservatorium in Den Haag. 'Mijn ouders zijn pianisten. Mijn oma zong opera en gaf zangles. Ik had vanaf jonge leeftijd les. Daar deed ik niet veel voor, maar het ging altijd prima. Toen ik doorkreeg welk talent ik had, dacht ik: hoe ver kan ik gaan? 'In mijn tweede studiejaar vormde ik een zangduo en ging ik meer optreden. Mijn techniek verbeterde, ik kreeg een nieuwe docent en begon het steeds leuker te vinden. Opeens ging alles als een speer en zeiden docenten zelfs: jij moet

gewoon naar het conservatorium. Zo'n kans krijgen maar weinig mensen, het is echt een *once in a lifetime opportunity*. Het is topsport: over vijf jaar zou ik te oud zijn. Het was nu of nooit. 'Ik heb toch nog een jaar gewacht, zodat ik nog meer geschiedenisvakken kon afmaken. In mijn derde jaar – tijdens corona – heb ik een fout gemaakt. Ik ben de minor educatie gaan doen. Dat was extreem zwaar. Ik gaf twee dagen les op een middelbare school, roeide selectie - dat deed ik er al die jaren nog naast - en moest me voorbereiden op de toelating van het conservatorium. Lesgeven was mijn back-upplan. Achteraf heb ik mijzelf te veel druk opgelegd. Toen heb ik mijn scriptie moeten uitstellen. 'Eenmaal op het conservatorium had ik veel contacten, alsof ik weer terug was op de middelbare school. Je moet daarnaast veel studeren, dat is gewoon heel zwaar. En ik moest dus nog steeds mijn scriptie schrijven. Na een halfjaar heb ik die maar terug in de lade gestopt. Nu, na bijna drie jaar, is die eindelijk klaar. 'Misschien heb ik mij te veel laten afleiden door mijn hobby's. Ik roeide bij Njord, coachte, speelde dwarsfluit in een orkest en gaf ook nog les in catamaran zeilen. Ik heb mijn hele studententijd vijf à zes keer per week geroeid. Je kan

een training niet zomaar afzeggen, je moet het doen voor de ploeg. Die discipline heb ik meegenomen naar het conservatorium. Als je iets graag wilt, moet je daar elke dag voor trainen. Het orkest was een herinnering dat het ook gewoon heel leuk is om met vrienden muziek te maken en dat te delen met anderen. Op het conservatorium is de druk soms zo hoog, dat je dat vergeet, terwijl het de kern is van musicus zijn. 'Zonder die tweede studie was alles waarschijnlijk veel makkelijker geweest, dan had ik inmiddels een researchmaster voltooid. Maar nu is mijn leven heel rijk, ik ben echt een kunstenaar en artiest. Het is heel gaaf om fysiek in staat te zijn om zo te kunnen zingen. Het geeft een euforisch gevoel en adrenalinekick om op een podium te staan en je publiek te betoveren. 'Het conservatorium is niet voor iedereen weggelegd en je komt daarna in een harde wereld terecht. Ik ben blij dat ik nog altijd mijn geschiedenisdiploma heb om op terug te vallen. Als er een langstudeerboete was geweest, had ik een rekensommetje moeten maken of het betaalbaar zou zijn. Maar lang studeren is heel verrijkend, het is zonde als die mogelijkheden worden ingeperkt. Ik ga nooit in mijn leven spijt hebben dat ik iets niet heb gedaan.'

'We zijn geen academische robots'

Camiel Kluizenaar (24) begon met de bachelor Recht en Economie. In het eerste halfjaar haalde hij maar vijf studiepunten. In september start hij met het vijfde jaar van de bachelor geschiedenis. 'In de lockdown verloor ik al mijn motivatie. Het waren mijn vier muren en ik.'

'Ja, god, waarom ben ik nou eigenlijk uitgelopen? Ik ben bijna zesdejaarsstudent, dat is al een confrontatie op zich. Maar het is echt een hele rits aan factoren: het niet begrijpen hoe je persoonlijk werkt, wat jouw brein doet tikken en tot twee jaar toe een verkeerde studiekeuze maken. 'Ik ben een her-gediagnosticeerde ADHD'er. Op mijn zesde ben ik al in dat traject beland en meteen kreeg ik ritalin voorgeschreven. Toen hebben mijn ouders heel snel aan de noodrem getrokken door te zeggen: "Wacht even, we gaan ons kind niet meteen speed voeren." Ik ben ze daar heel dankbaar voor. 'Daarna is het een beetje in de vergetelheid geraakt. Rechten klonk als een veilige keuze. Ik heb mij laten beïnvloeden door mijn broers, die het

allebei studeerden. Ik vond het een grappige gedachte: we hebben drie zonen in de familie, allemaal advocaat. Maar ik ging studeren met totaal geen schooldiscipline. In mijn eerste jaar liep ik daar heel erg tegenaan en besloot: dit gaat hem niet worden. Ik heb toen een halfjaar in de horeca en in een fietswinkel gewerkt. 'Toen ik met geschiedenis begon, had ik het gevoel dat ik bezig was met dingen die ik echt heel interessant vond. Maar toen kwam de lockdown. Ik ben daardoor echt al mijn motivatie verloren. Je hebt geen afwisseling meer om je heen: het is jij en je vier muren. Bij gebrek aan prikkels ga je de hele tijd op zoek naar prikkels. Die ga je dan niet vinden in je studieboeken. 'Als ADHD'er heb je veel te hoge verwachtingen van jezelf. Je bent geneigd dingen groter te maken in je hoofd en kan slecht omgaan met tegengestelde frustraties. Dat heeft, achteraf gezien, mij meer dan een jaar depressie opgeleverd. Daar heb ik hulp voor gekregen; ik zit nu ook lekker aan de medicijnen. Dat helpt echt enorm. 'Het studentenleven is een bijzonder hectische tijd. Die wereld is veel groter dan alleen maar een papertje halen. Zelfontplooiing hoort er ook

in. In mijn eerste jaar ben ik lid geworden bij Njord. De sociale ontwikkeling daar was heel waardevol: je hebt opeens tweehonderdtachtig mensen in jouw jaar met wie je elke week borrelt. Je staat de hele tijd alleen maar te vlianderen. 'De gitaar is ook een stukje zelfontplooiing. Na een dag studeren ben ik soms twee uur achter elkaar aan het spelen. Ik heb periodes gehad dat ik er dag in, dag uit mee bezig was. Gewoon weer, ADHD, ik ga op een prikkel af. Let's go! 'Afgelopen halfjaar deed ik de educatieve minor, verschrikkelijk zwaar, maar tegelijkertijd ook ontzettend leuk. Dat was heel waardevol. Nu weet ik dat ik de master wil doen. 'Het is cru dat je al op je achtttiende je studiekeuze moet bepalen, terwijl je nog niet eens goed bent doorontwikkeld. Een langstudeerboete schiet daarom zijn doel voorbij. Het werkt nog meer in de hand dat je een veilige en stabiele optie kiest, in plaats van een risicovollere opleiding die beter bij je past. Studenten zullen worden gedwongen hun sociale en emotionele ontwikkeling drie jaar lang aan de kant te schuiven en als een academische robot boven hun boeken te hangen.'

‘Ik dacht altijd dat ik dom was’

Myrthe (25) ging in 2017 psychologie studeren. Na vier bachelor- en drie masterjaren hoopt zij deze zomer af te studeren. ‘Door mijn bestuursjaar weet ik dat ik juist heel veel kan.’

‘Ik heb altijd hard gewerkt en veel geleerd. Zo begon ik ook met mijn bachelor. Maar al snel kwam ik heel erg in de knoop met mezelf. Ik heb bij een psycholoog gelopen vanwege een angststoornis. Ik zat in een heel slechte relatie. Ik kon het allemaal niet meer aan. Het heeft een jaar gekost om alle stress bij mijzelf weg te kunnen nemen. ‘Eigenlijk vind ik één jaar uitloop best redelijk, zeker als je er nog dyslexie, taalontwikkelingsstoornis, ADHD en de pandemie bij optelt. Veel mensen begrijpen ADHD niet en zeggen: “Je moet gewoon beter focussen.” Ik heb medicatie, maar ik ben dan niet opeens “normaal”. Het helpt, maar het lost het niet op. ‘Toen ik mij ging oriënteren op masters zeiden ze in Leiden tegen mij: “We moeten de master éénjarig maken,

maar niemand haalt dat.’ Als je er dan nog iets naast wilt doen, zit je automatisch al op twee uitloopjaren. Ik ging een bestuursjaar doen, mijn begeleider kreeg een burn-out en degene met wie ik samen aan een scriptie werkte deed er langer over. Dit resulteerde erin dat ik nu mijn scriptie nog moet afmaken.

‘Binnen mijn bestuur had ik twee functies, wat best veel is. Het jaar daarvoor deed ik een hele zware master en was ik ook nog deel van een grote commissie. Dit heeft er mede voor gezorgd dat ik in een burn-out belandde die in mijn bestuursjaar volledig escaleerde.

‘En toch zou ik het weer doen. Ik heb toen een introductieweek georganiseerd. Je bent niet alleen bezig met iets draaiende houden, maar je organiseert veel evenementen en alles wat daarbij komt kijken. Ik heb daar echt mijn plekje gevonden, mijn thuis.

‘Ik dacht vroeger altijd dat ik dom was. Mijn bestuursjaar heeft mij laten zien dat ik juist heel veel kan. Ik heb er ontzettend veel geleerd en ik weet nu wat ik wil in mijn leven en waar ik goed in ben. Het zijn vaardigheden die er gewoon niet uitkomen bij een studie. Mensen in mijn omgeving die zijn afgestudeerd, vallen een beetje in een gat omdat ze niet weten wat zij willen. Ik weet dat nu juist heel goed: marketing en design, daar wil ik verder mee.

Zonder mijn bestuursjaar, had ik die kant niet op gekund.’ ‘Studeren is *amazing*, maar het duurt ook lang, het is nooit af. Mijn depressieve periodes worden beter als ik bijvoorbeeld een commissie erbij doe. Dan werk je aan iets concreets en dat geeft je een doel. Nu doe ik ook een commissie: ik organiseer een festival.’

‘In het begin werkte ik veel naast mijn studie, maar daardoor gingen mijn cijfers naar beneden. Ik heb daardoor niet altijd maximaal hoeven lenen, maar vaak ontkwam ik er gewoon niet aan. Ik leefde heel zuinig, ik weet nog de periode dat je voor minder dan twee euro een hele dag kon eten. Tot mijn 21e dronk ik ook geen alcohol, dus daaraan ging het geld ook niet op. Huur en studieboeken waren wel ontzettend duur. Ik heb inmiddels een studieschuld van 80.000 euro, dus ik ben op zoek naar een *sugardaddy*. Ik maak mijzelf niet zo druk om die schuld, maar die mentaliteit heb ik echt moeten creëren.

‘Mijn ouders maken zich wel heel erg zorgen. Zij proberen mij te ondersteunen, maar ik ben niet de enige thuis. Eén van mijn ouders is ook vrij ziek en kan nu niet werken. Zij hebben uitspraken gedaan die erg pijnlijk zijn, zoals: “Wij moeten maar eerder overlijden, dan kunnen jullie je studieschuld afbetalen.” Hoewel het een grap was, raakt het mij veel meer dan de financiële schuld.’

‘Mijn bestuursjaar heeft mij laten zien dat ik juist heel veel kan’

‘Studeren wordt een soort ratrace’

Robbert (32) startte in 2016 met bestuurskunde. Na zijn propedeuse begon hij aan geschiedenis. Inmiddels doet hij politicologie waarvoor hij alleen nog een scriptie moet schrijven. ‘Als je niet meteen goed kiest, word je gestraft.’

‘Café Van der Werff is waar mijn studentenleven begon. Bij de introductieweken van Leiden kwam ik een leuk meisje tegen en hier heb ik mijn eerste date gehad. Het leek mij een leuke plek voor dit interview, nu is de cirkel weer rond. ‘Na de middelbare school was ik zoekende. Ik ben toen eerst een tijdje werkzaam geweest bij een financiële instelling voordat ik ging studeren. Dat heeft het lastiger gemaakt om daarna mijn studie weer op te pakken. ‘Vanwege het leenstelsel moet ik alles terugbetalen, met rente. Ik heb ook geen recht op compensatie omdat ze al die jaren meerekenen, dat wist ik in het begin ook niet. Het is een knelpunt in ons onderwijssysteem: als je niet gelijk de goede keuze maakt, word je gestraft. Je mist een

soort menselijkheid, dat er rekening wordt gehouden met persoonlijke omstandigheden.

‘Bij bestuurskunde schrijf je alleen maar beleidsstukken, heel cru gezegd. Daar heb ik geen behoefte aan. En alhoewel ik geschiedenis erg leuk vind, is het heel moeilijk om bij werkgevers aan te geven wat je nu precies kan als je dat hebt gestudeerd. Bij politicologie ontwikkel je een bepaalde visie op de maatschappij.

‘De primaire reden dat ik uitliep was de coronapandemie. Je mist het sociaal contact, je zit de hele dag achter je scherm. Het is heel moeilijk om de hele dag in de boeken te zitten zonder uitlaatklep. Je merkt ook dat de colleges niet effectief zijn. Het besmettingsgevaar was groot. Ik woonde in een studio in een studentenflat, maar studenten zijn nogal makkelijk wat betreft hygiëne. Mijn ouders hadden een kamer voor mij beschikbaar en daar ben ik niet meer weggegaan. Het was gemak, je hebt ook gewoon drie maaltijden per dag, een soort luxe.

‘In de academische wereld mis ik soms een soort gemeenschapszin, een soort broederschap. De pandemie heeft dat versterkt. Ik moest twee jaar, koste wat kost, voorkomen dat ik besmet raakte. Dat heeft mij gehinderd om bijvoorbeeld een bestuursfunctie uit te oefenen. ‘In het najaar hoop ik mijn scriptie in te leveren. Er zijn juridisch bindende nakijk- en inlevermomenten waarvan

niet kan worden afgeweken. Dat zorgt ook voor wat studievertraging.

‘Daarnaast heb ik ook commissiewerk gedaan bij de golfclub. Golfen is goed voor mijn netwerk, je komt daar iedereen tegen. Ik heb ook een paar cursussen gevolgd waaronder academisch schrijven en een cursus bij Clingendael over internationale betrekkingen.

‘Door de langstudeerboete wordt studeren een soort ratrace. Dan kun je alleen je studie doen en niks erbij: geen bestuursjaar, geen cursussen. Mijn filosofie is dat je moet proberen om je zo breed mogelijk te ontwikkelen. Je wilt de praktijk met de theorie combineren. Daarom ben ik naast mijn studie bij een andere financiële instelling blijven werken.

‘Over mijn ambities kan ik nog niks concreets zeggen. Ik ga gewoon mee met de grote beweging van het leven. Hoewel ik nog niet actief ben bij een politieke partij, sluit ik een politieke carrière niet uit.

‘Maar ik vind dat ik mij nog beter ideologisch moet ontwikkelen en wil meer investeren in een relevante maatschappelijke carrière. Ik vind het belangrijk dat je ervaring opdoet zodat je wat kan bijdragen aan de Staten-Generaal. Ik vind het prettig om bijvoorbeeld eerst werkzaam te zijn geweest in het bedrijfsleven. Maar eerst maar eens zien hoe het met mijn bachelorscriptie loopt.’

‘Onafhankelijke wetenschap komt onder druk te staan’

Rechten maakt zich grote zorgen over de bezuinigingsplannen van het komend kabinet. De faculteit moet al vijf miljoen besparen en nog meer korten wordt echt een probleem. ‘Niet de spelregels, maar het hele speelveld is veranderd.’

DOOR VINCENT BONGERS

Rechten kampt met een hoge uitval aan studenten. Er worden minder studiepunten gehaald dan oorspronkelijk verwacht, en dat levert minder geld op. Dat probleem ‘hadden we goed in de smiezen’, zei decaan Suzan Stoter maandag tijdens faculteitsraadsvergadering.

Rechten reorganiseert de bacheloropleiding om zo te proberen meer studenten binnenboord te houden. Verder vangt de faculteit de klappen op door in te teren op reserves, het facultaire geldverdelingsmodel aan te passen en een ‘flink deel op andere bronnen te bezuinigen’.

‘Dat was al niet leuk’, aldus Stoter. ‘Noodzakelijk, maar lastig voor de organisatie om te absorberen.’ Daar komen de voor ‘het hoger onderwijs ongunstige punten uit het Hoofdlijnenakkoord’ van het nieuwe kabinet nog bij. ‘Nu staat alles nog verder onder druk.’ De instroom van internationale studenten moet drastisch omlaag. ‘Voor andere faculteiten zijn de internationaliseringsplannen nog veel zorgelijker. Wij hebben relatief veel Nederlandstalige opleidingen.’

Het kabinet wil ook het Fonds Onderzoek en Wetenschap jaarlijks met 150 miljoen verlagen en gaat de zogeheten intensivering van de sectorplannen terugdraaien: het gaat dan om 215 miljoen per jaar.

‘Hierdoor hebben we niet te maken met veranderende spelregels maar met een veranderend speelveld’, aldus Stoter. ‘Dit gaat ons beïnvloeden, in welke mate moet nog blijken. Soms is er het gevoel dat je wordt teruggeworpen in je mogelijkheden.’ Volgens de decaan lijkt het er vooraan op dat ‘de gelden voor de al positief geëvalueerde sectorplannen rechtsgeleerdheid in 2025 nog wel zullen worden doorgezet. Als dat niet gebeurt, komen we in een situatie van onbehoorlijk bestuur.’

De faculteiten en universiteiten ‘moeten met elkaar optrekken en in Den Haag lobbyen om het geheel in stand te kunnen houden.’ Het is belangrijk dat we ‘niet tegen elkaar worden uitgespeeld’. Ook binnen de faculteit is solidariteit en vertrouwen belangrijk. ‘We moeten de verbinding met elkaar zoeken. De afdelingsvoorzitters, de wetenschappelijk directeurs en de raad en bestuur. We moeten met z’n allen voor de faculteit staan. We zullen elkaar hard nodig hebben. Het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om deze faculteit een toekomst te geven.’

De raadsleden waren ook geschrokken van de plannen. ‘Iedereen is heel erg bezorgd’, zei raadsvoorzitter Lara Hartman-Ohnesorge. ‘De maatregelen gaan ongetwijfeld gevolgen voor de kwaliteit van het onderwijs hebben. Onafhankelijke wetenschap komt enorm onder druk te staan, net zoals de beginselen van de academie: kennis, kritisch denken, participatie en kansengelijkheid. We kijken met veel spanning naar welke maatregelen daadwerkelijk worden ingevoerd. Hopelijk worden dat er niet veel.’

Stoter ging vervolgens in op de besparingen die de faculteit al moet doorvoeren zonder de mogelijke Haagse bezuinigingen. Volgens de decaan wordt er per afdeling ‘gekeken hoeveel fte er uit de begroting kan worden gehaald doordat bijvoorbeeld taken anders worden verdeeld of medewerkers andere dingen gaan doen. Dat zijn we nu met de afdelingen aan het bespreken.’

Het plan is dat er geen ontslagen vallen. Het is ook ‘niet zo dat we elke vacature van iemand die weggaat niet opvullen. We kijken heel gericht naar wat we nodig hebben.’

De faculteit wil ook besparen op materiële lasten zoals de huur van tentamenruimtes, de kosten van universitair uitzendbureau Jobmotion, de opdrachten aan de bibliotheek. ‘Easy access (een afkoopregeling voor de overname van publicaties op bijvoorbeeld Brightspace, red.) is een enorm grote post. Daar betalen we 96.000 euro voor, dat moeten we kunnen halveren.’

De diensten van het Universitair Facultair Bedrijf zijn ook een hoge kostenpost. ‘We moeten onderzoeken of we dat kunnen verminderen.’ Dat wordt nog lastig genoeg want ‘die opdrachten staan wel ergens voor. Je kunt niet zomaar schrappen’.

Rechten gaat ook de kosten rond de bijzonder hoogleraren onder de loep nemen. ‘Het is uiteraard hartstikke gaaf om iemand binnen te halen voor een bijzondere leerstoel.’ Zo’n aanstelling wordt niet betaald door de faculteit, maar levert desondanks extra kosten op. ‘We zijn niet zo goed geweest om die bij de externe partij neer te leggen. We moeten terug naar de kerntaken. Dat is de rode draad.’

Verder wil de faculteit zich richten op het verhogen van de inkomsten. ‘We halen niet alles uit de markt dat er in zit. Meer inzet om bepaalde inkomsten naar ons toe te halen is nodig.’ Rechten hoopt dat de Leiden Law Academy, dat zijn opleidingen voor juridische professionals en alumni, meer kan gaan opleveren.

Ezra Schulten (24) koopt samen met vriendinnen kleding bij Quintus.

Bij de Leidse Dag tegen Snelle Mode kopen en verkopen studenten tweedehandskleding om geld in te zamelen voor het goede doel. ‘We hebben het eerst in zakken gedaan om schurft te voorkomen.’

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN
FOTO'S TACO VAN DER EB

Parels zoeken tussen de zooi

Langzaam stromen gretige shoppers Augustinus, DAC en Quintus binnen, waar tafels en rekken vol met kleding uitgestald staan. Studenten lopen met een stapel kleding over hun arm tussen de kledingrekken te neuzen. Via een Tikkie kunnen ze de nieuwe aanwinsten afrekenen. ‘Ik kom kijken wat er allemaal te halen valt’, lacht Max Otto, student fiscaal recht en bestuurslid bij Augustinus. ‘Ik zit wel in het bestuur, maar heb helemaal niks te maken met de organisatie.’ Otto is zelf steeds meer bezig met duurzaam shoppen, zegt hij. ‘Ik probeer niet te veel van die fastfashionkleding te kopen. Ik kijk waar het vandaan komt en geef liever wat meer uit voor kleding van goede kwaliteit. Als je het snel moet weggoien, is dat zo zonde.’

Het paarse shirt van New Amsterdam Surf Association, dat bezaaid is met afbeeldingen van paddenstoelen, wil hij graag mee naar huis nemen. ‘Ik verbaas me echt over de leuke merken die

hier hangen, maar het is vaak een te grote maat.’ Als studenten om hem heen zeggen dat het juist leuk is als een shirt ‘lekker oversized’ valt, reageert hij: ‘Ja? Oké, dan neem ik ‘m toch.’ Voor het eerst dit jaar wordt deze vrijdag de ‘Leidse Dag tegen Snelle Mode’ georganiseerd door de Plaatselijke Kamer van Verenigingen (pkv) in samenwerking met alle duurzaamheidscommissies van de Leidse studentenverenigingen. ‘Drie meiden van Aug hebben dit drie jaar achter elkaar georganiseerd’, legt Lisa Wekking van de pkv uit. ‘Maar nu zij ouder zijn en niet meer echt in het studentenleven zitten, hebben wij de organisatie overgenomen.’ Een maand eerder zijn de verenigingen druk bezig geweest om alle kleding in te zamelen. ‘We waren echt blij verrast hoeveel kleding iedereen heeft gedoneerd. We hebben zo’n vijftig zakken opgehaald. Alles wat we opnieuw konden verkopen hangt nu in de rekken, de rest hebben we naar het Leger des Heils gebracht.’ De opbrengst van het evenement gaat naar het goede doel. ‘We verwachten zo’n 620 euro te schenken aan Dress for Success: een Leidse organisatie die werkzoekenden die het niet breed hebben helpt aan een nette outfit en advies bij het solliciteren.’

Huisgenoten Natalia Rodriguez en Merle Overmeire beginnen hun zoektocht naar tweedehandskleding bij DAC op de Breststraat. ‘Zij gaat vaak vintage shoppen en komt altijd terug met de leukste dingen’, zegt Overmeire over haar shoppartner. ‘Ze heeft er echt oog voor, dus ik dacht ik ga even met haar op pad.’

‘Ik word helemaal de hemel in geprezen’, lacht Rodriguez. ‘Maar klopt, ik hou wel echt van die zoektocht. Er zit vaak veel zoiets tussen, maar soms vind je echt een parel.’ Rodriguez is zogezegd

‘helemaal gek op jassen’. ‘De jas die ik nu draag, heb ik bij het Leger des Heils gekocht en is nog helemaal goed. Ik heb er denk ik wel een stuk of dertig.’

‘Serieuze? Dat vind ik wel bijzonder, want jij hebt een hele kleine kamer’, zegt Overmeire verbaasd. Rodriguez: ‘Ik heb er een hele hoop onder mijn bed liggen en mijn favorieten hang ik op. Ik ben ook gek op schoenen, maar die koop ik wel nieuw hoor.’ De Njord-leden vinden het belangrijk om duurzaam te shoppen, maar krijgen dagelijks te maken met grote verleiding. ‘We wonen op de Haarlemmer, dus alle fastfashionketens zitten op een paar minuten lopen van ons huis’, zegt Overmeire. ‘Ik shop het liefst zo min mogelijk bij dat soort winkels maar – het klinkt een beetje stom – soms moet het wel. Als ik een feestje heb en ik heb iets leuks nodig, koop ik het toch altijd wel bij Pull & Bear, ofzo.’ De maten zijn verder voor Overmeire soms een probleem. ‘Als je iets leuks tweedehands vindt, ligt het er maar in één maat en ik heb niet bepaald een lichaam voor de meeste kleding die daar hangt. Dat werkt voor mij demotiverend, waardoor ik sneller een fastfashionwinkel binnenstap. Het is niet altijd even goede kwaliteit of heel duurzaam, maar ik moet toch kleding dragen.’

Communicatiestudent Ezra Schulten koopt juist fast fashion, maar dan tweedehands. ‘Ik vind het belangrijk om duurzaam te shoppen en als ik dingen van de Zara of Bershka koop, doe ik dat via Vinted. Dan pas ik het in de winkel en als het keileuk staat, ga ik het via Vinted zoeken. Het is meestal goedkoper en dan draag ik iets minder bij aan fast fashion.’ Rodriguez en Overmeire verkopen vooral via Vinted. ‘Soms vind ik het alleen wel echt te veel moeite’, zegt Rodriguez. ‘Die Fransen op Vinted zijn verschrikkelijk. Zet ik er een shirtje op voor vijf euro, bieden ze drie euro. Het kost al helemaal niks!’ Daarom doneren ze tegenwoordig vaker kleding. ‘Dat is ook makkelijker’, zegt Overmeire. Rodriguez: ‘En het geeft je natuurlijk ook een goed gevoel.’

Max Otto (22) is bij Augustinus aan het neuzen tussen de kledingrekken.

Merle Overmeire (20) en Natalia Rodriguez (20) zijn bij DAC op zoek naar ‘parels’.

Nederlander koopt vijftig kledingstukken per jaar

Veel mensen die hun kledingstuk een tweede willen leven geven, doneren het of gooien het in de textielbak, maar achter die textielcontainer schuilt een hele industrie.

Een deel van de kleding die we wegdoen wordt door bedrijven gekocht en verhandeld in Afrikaanse en Aziatische landen, zegt Antonella Maiello, die met haar team onderzoek doet naar textielafval.

‘Regelmatig doneren mensen vieze of kapotte kleding. Die kleding is niet altijd herbruikbaar en kan in sommige landen belanden op een kledingberg.’

Dat kan bijdragen aan ‘afvalkolonialisme’: andere landen raken bevuild met grote hoeveelheden afgedankte, onbruikbare kleding uit Europa. ‘Kleding die je in de textielbak gooit moet schoon en herbruikbaar zijn. Het is geen vuilnisbak waar je zomaar alle textiel in kunt gooien.’

Dat wil volgens Maiello niet zeggen dat alle verantwoordelijkheid bij de consument ligt. ‘Ook de universiteit, de overheid, recyclebedrijven, de mode-industrie zelf, we hebben allemaal onze eigen verantwoordelijkheid. Maar ik vind het belangrijk om te benadrukken dat je als consument ook al je steentje bij kunt dragen.’

Jaarlijks koopt de gemiddelde Nederlander vijftig kledingstukken, terwijl elk kledingstuk gemiddeld maar zeven keer gedragen wordt. Dus volgens Maiello is er één manier om die kledingberg te laten krimpen: ‘Koop minder en als je koopt, koop beter. Kwaliteit is nu eenmaal duurder, maar je kunt ook hele goede kleding vinden in tweedehandswinkels en kleinere modezaken. Probeer je kleding te repareren voor je je het wegdoet en kijk goed naar het materiaal waarvan het gemaakt is. Koop stoffen die langer meegaan en vermijd plastic en polyester.’

Je kunt hier benoemen wie je wilt

Nu het college van bestuur excuses heeft aangeboden voor de omstreden aanstelling van een nieuwe vice-rector zijn alle inhoudelijke bezwaren ineens vergeten, zien **David Henley** en **Remco Breuker**. Van de universiteitsraad zou je een minder slappe houding mogen verwachten.

FOTO MARC DE HAAN

Op 8 mei deed onze gekozen universiteitsraad iets ongebruikelijks door een conflict met het college van bestuur, de hoogste autoriteit binnen de universiteit, voor te leggen aan de raad van toezicht, het orgaan dat als leidinggevende voor het college fungeert. Zonder instemming van de universiteitsraad had het bestuur een nieuwe functie, die van 'vice-rector organisatieontwikkeling', in het leven geroepen en tegelijkertijd Erwin Muller, tot op dat moment decaan van de Faculty of Governance and Global Affairs, in de nieuwe functie aangesteld. De vacature stond slechts vijf dagen open, waarvan twee in het weekend, en werd niet geadverteerd. De kosten zouden, over de (minimaal) vier jaar van de aanstelling van 0,7 fte, rond 600.000 euro bedragen. Vooraf had de universiteitsraad stevige kritiek geuit op de voorgenomen benoeming. In een brief aan het college van 11 april wees hij erop dat de werkzaamheden van de nieuwe vice-decaan, die zich volgens de tekst van de zo kort zichtbare interne vacature moest gaan toeleggen op 'de doorontwikkeling van het bestuursmodel' van de universiteit, reeds tot het takenpakket van het college van bestuur behoorden. 'Juist de ontwikkeling van een langetermijnvisie op de organisatie beschouwt de raad als de rol van het college van bestuur. Als het college onvoldoende in de gelegenheid is om diens rol vorm te geven, is het [...] belangrijk om eerst te identificeren wat het college weghoudt van de kerntaken.' Ten tweede betreurde de raad het gebrek aan openheid bij de benoemingsprocedure, en de daardoor

gewekte indruk van vriendjespolitiek. 'De raad heeft een sterke voorkeur voor open procedures voor alle bestuurders [...] en krijgt de indruk dat het college de functie en invulling heeft laten afhangen van de persoon die beschikbaar was voor deze positie.' Verder vond de raad het onverstandig, en een verkeerd signaal geven aan de universitaire gemeenschap als geheel om in tijden van crisis en bezuiniging op de kerntaken van de universiteit - onderwijs en onderzoek - juist meer geld uit te geven aan de bestuurlijke taken. 'Je kunt de vice-rector beschouwen als een assistent-bestuurder. Er is financiële krapte en er komt waarschijnlijk nog meer financieel zwaar weer aan, maar het college zegt: "We gaan meer doen en daar gaan we budget voor vrijmaken."' Toen het college ondanks deze kritiek eenzijdig overging tot het benoemen van de vice-rector, was voor de universiteitsraad de maat vol en werd de raad van toezicht om hulp gevraagd. Het verzet bleek echter van korte duur. De raad van toezicht stuurde een bemiddelaar onder wiens begeleiding, tijdens een speciaal georganiseerde besloten vergadering in Oegstgeest, een verzoeking tussen de partijen plaatsvond. Het college erkende dat het een fout had begaan door te handelen zonder instemming van de universiteitsraad, en bood hier excuses voor aan. De universiteitsraad op zijn beurt verklaarde zich bereid de benoeming van Muller toch weer in overweging te nemen. Vervolgens stemde de universiteitsraad op 27 mei, met zeven stemmen tegen vijf, formeel in met de komst van de vice-rector.

Bij alle opluchting over de zeldzame erkenning door het college van een eigen fout op procedureel vlak, leken echter de inhoudelijke bezwaren tegen de aanstelling ineens vergeten, zonder dat de gronden voor die bezwaren waren weggenomen. De benoeming van Muller was nu een *fait accompli*. Hiermee gaf het college een slecht voorbeeld aan alle leidinggevenden binnen de universiteit. De boodschap was impliciet, maar duidelijk. Grof gezegd: maak je niet druk om zaken als gelijke kansen, transparantie, diversiteit, of eerlijke procedures, waar onze communicatiemedewerkers het steeds over hebben. Dat is, zoals velen al lang hebben vermoed, alleen maar schijn. In de praktijk kun je gewoon

'Bestuurders die niet tegen werkdruk zijn opgewassen, moeten geen taken afschuiven, maar aftreden'

benoemen wie je wilt, zonder noemenswaardig te adverteren. Met enig geluk kan je er zelfs een vaag omschreven bestuurlijke positie voor creëren, en de kosten laten aftrekken van het budget voor andere zaken. Bovendien bleef het onverminderd waar dat de geprojecteerde taken van de vice-rector, zoals 'het verder brengen en bewaken van de strategische koers' en zelfs de verantwoordelijkheid dragen voor 'het adequate inspelen op actualiteiten door het college van bestuur' ruim binnen de functieomschrijving van het college zelf vielen. De tijden mogen zwaar zijn, maar de leden van het college hebben toch niet het recht om hun taken en verantwoordelijkheden op anderen te gaan afschuiven, terwijl zij er zelf volop betaald voor krijgen. Hester Bijl verdient, naast een salaris dat tegen het wettelijke maximum voor een bestuursfunctie aanzit, jaarlijks nog eens bijna twintigduizend euro bij als lid van de raad van toezicht van onderzoeksinstituut TNO - een combinatie die zij naar eigen zeggen 'goed te doen' vindt, wat niet spreekt van enige overbelasting door haar werk als rector. Dat wringt nogal met de met de mond beleden hoge werkdruk van de collegeleden. Als zij daar niet tegen opgewassen zijn, moeten zij niet aan taken afschuiven maar aan aftreden denken en plaatsmaken voor andere bestuurders. Dat de leden van het college dit niet zo zagen, en niet terug wilden komen op hun eenzijdig genomen besluit, viel te verwachten. Het zou niet de eerste keer zijn dat dit college zich tot het bittere einde bleef vastbijten in een verkeerde beslissing. Van de universiteitsraad daarentegen had de universitaire gemeenschap wel een minder slappe houding mogen verwachten. In de kwestie van de vice-rector heeft hij zich te makkelijk laten inpalmen door het bestuur. Deze zaak ging om meer dan de gekwetste gevoelens van raadsleden die zich tijdelijk 'geschoffeerd' voelden. De consensuele, vaak gezellige vergadercultuur aan de top van de Universiteit Leiden heeft soms zijn voordelen. Maar het kan er ook toe leiden dat raadsleden, in plaats van irreguliere procedures resoluut te bestrijden, daar juist zelf deel van gaan uitmaken.

David Henley is hoogleraar Contemporaine Indonesiëstudies

Remco Breuker is hoogleraar Koreastudies, lid van het Lokaal Overleg en actief bij WOinActie

Het wangedrag bij archeologie is structureel

Archeoloog James Henry Breasted met familie bij Aboe Simbel, Egypte in 1906.

Haar schrikbewind is terecht veroordeeld, maar de op non-actief gestelde hoogleraar Corinne Hofman is zeker niet de enige die zich misdraagt, schrijft een Leidse archeoloog. Wangedrag heeft zich verankert in het vakgebied en met name mannen profiteren van die straffeloosheid.

Het recente nieuws over het voorgenomen ontslag van Corinne Hofman heeft zowel de Leidse academische gemeenschap als de internationale archeologie opgeschud. Desondanks is een deel van het verhaal aan de aandacht ontglipt: veel van de beschuldigingen aan het adres van professor Hofman zijn niet ongebruikelijk in de archeologie, bovendien is het gedrag waar haar mannelijke collega's ongestraft mee zijn weggekomen (en nog steeds mee wegkomen). Dit gedrag heeft zich verankert in het vakgebied: van twijfelachtig koloniale veldwerkmethode tot continue problemen met gendergelijkheid. Het is niet dat het rapport van de universiteit niet vernietigend is, maar het idee dat dit wordt behandeld als geïsoleerd incident (opmerkelijk genoeg bij een van de weinige vrouwelijke hoogleraren aan de faculteit) doet wenkbrauwen fronsen. Veel archeologen kunnen je vertellen dat alcoholmisbruik en druk om mee te doen in het nachtleven, ongepaste sanitaire en slaapvoorzieningen, en gevaarlijk seksueel gedrag of gevaarlijk rijgedrag worden geaccepteerd als normale onderdelen van archeologisch veldwerk. Kunnen bivakkeren onder primitieve omstandigheden wordt (vooral door mannen) gezien als een ereteken, in een vakgebied waar je al snel een paria bent als je niet in staat bent daarmee om te gaan. Welkom in de archeologie. Dan is er nog de straffeloosheid waarmee mannen zich

kunnen gedragen binnen de archeologiefaculteit, waar seksuele intimidatie en genderdiscriminatie in het beste geval worden afgehandeld met een strenge preek, en in het slechtste geval met een schouderklopje. Het is een plek waar mannen ter overstaan van vrouwelijke studenten kunnen zeggen dat 'vrouwen niet thuis horen in dit vakgebied' en ermee weg kunnen komen, en ondanks klachten een paar maanden later promotie krijgen. Waar het publiek geheim is dat een hoogleraar zelf vrouwelijke bachelorstudenten uitkoos om tijdens veldwerk mee 'in contact te komen', en hij toch eervol met pensioen kon gaan. Waar een bekende mannelijke collega rondloopt bij wie je niet te dicht in de buurt moet komen, omdat hij niet in staat is een gesprek te voeren met een vrouw zonder zijn hand op haar arm te leggen. Waar seksisme zo wijdverspreid is dat vrouwen nog steeds moeite hebben om in een normaal gesprek erkend te worden en door mannen worden aangezien voor secretaresses in plaats van collega-docenten. Waar mannen tijdens vergaderingen met regelmaat over vrouwen heen praten, ze onderbreken of basale concepten *mansplainen*. De ironie is dat dit dezelfde *old boys* zijn die nu het hout verzamelen voor de brandstapel van professor Hofman, terwijl ze zich trots als klager profileren, claimend dat Hofman een onveilige werkomgeving creëerde. Jazeker, Hofmans gedrag dient te worden veroordeeld. Maar men moet leren tussen de regels door te lezen van het zelfeliciterende rapport dat de universiteit in mei publiceerde. Want Corinne Hofman was niet de ziekte, ze is het symptoom van veel wijder verbreide problemen die de vrije loop hebben binnen de faculteit en het vakgebied in het algemeen. Dus waarom betaalt alleen zij hier de prijs voor?

De auteur is een archeoloog die uit angst voor reprisailles anoniem wil blijven maar van wie de identiteit bekend is bij de redactie

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van €4.500 te boven gaan

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 10 leerlingen. Taal en rekenen. **Leiden-Zuid**, *4 leerlingen basisonderwijs, groep 4, 5 en 6. Woordenschat, lezen. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Cursussen Beeldhouwen en Boetseren in Leiden. Zie het actuele aanbod op www.jeroenspijker.nl/ Sculpture and modeling courses in Leiden. **Studenten krijgen 50 euro korting**. See www.jeroenspijker.nl for the current offer.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem, | +31 (0)23-574745, info@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Mastodon @weekbladmare@mastodon.online
Bluesky @mareonline.nl
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 5.000

Hoofredactie:

Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers

vbongers@mare.leidenuniv.nl
Marcielle van der Kraan
m.w.s.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Else van der Steeg
e.h.van.der.steeg@mare.leidenuniv.nl
Sjors Schaap (stagiair)
Lisa Boshuizen (stagiair)

Medewerkers:

Romy van den Akker | Emiel Beinema | Lente van den Berg | Remco Breuker | Josette Daemen | Lorenzo Gerritsen | Omar Ghaly | Olaf Leeuwis | Maia de Quay

Art direction en vormgeving:

Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Fotografie:

Taco van der Eb | Marc de Haan

Illustraties:

Bas van der Schot | Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk,

Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet B.V.

Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem
Telefoon 023-571 47 45 |
E-mail sales@bureauvanvliet.com
bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) |

Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Willem van der Does | Annemarie Drahmman | Nour Eldin Emara | Rosanne Hertzberger | Zoë van Litsenburg | Frank Rensen | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

CULTUUR

‘Het is geen zelfhulpboek, dat is echt vreselijk’

Het mag best ongezellig zijn

Laat angst niet de baas zijn, schrijft programmamaker Tim Hofman in zijn nieuwe boek. ‘Maar ik wil geen preekje houden over hoe je dat moet doen.’

DOOR ELSE VAN DER STEEG
FOTO BETE VAN MEEUWEN

In zijn werk bij programma's als *Boos* en *Je zal het maar hebben*, en ook in zijn eigen leven, komt Tim Hofman (35) veel verschillende vormen van angst tegen: faalangst, FOMO, angst om iemand (of jezelf) te corrigeren, angst voor de dood en angst voor vooruitgang. In zijn nieuwe boek *Goede Moed: Pleidooi voor een minder bang bestaan*, gaat Hofman in op de angsten die ons kunnen tegenwerken in het dagelijks leven en ook in de confrontatie met sociale vraagstukken of problematiek. 'Ik maak al een tijdje programma's en ben ook al een tijdje mens', vertelt Hofman. 'Ik keek naar onze maatschappij en zag: we lopen in die programma's en ook als mens steeds tegen dezelfde patronen aan. Angst is de basis van alle problemen of zit oplossingen in de weg.' Alle angsten worden gelinkt aan maatschappelijke situaties: brede vraagstukken of persoonlijke situaties uit Hofmans leven en carrière. De hoofdthema's hierin zijn het patriërchaat, conservatisme en kapitalisme, en hij spaart hierin zichzelf niet.

Hofman: 'Het punt van het boek is: hoe verhoud je je tot anderen?' Zo bespreekt hij in het hoofdstuk 'Tim Hofman is een seksist - voorbij de angst voor zelfreflectie' een twitter-discussie die hij een paar jaar geleden had met *Trouw*-columnist Seada Nourhussen. In een uitzending van *Je zal het maar hebben*, noemt Hofman een groep meiden 'mokkels'. Als Nourhussen hier in haar column kritiek op uit, vraagt Hofman om uitleg via Twitter. Een paar berichten gaan heen en weer tussen de twee. Aan de hand van het voorval bespreekt Hofman waarom hij uiteindelijk ontdekte dat hij inderdaad fout zat, maar dat toen niet doorhad.

Hofman: 'Ik zou daar nu honderdtachtig graden tegenovergesteld mee omgaan. Maak een kosten-batenplaatje: geen seksistisch gedrag is niet moeilijk, maar het levert veel op voor mensen om je heen.' Hij concludeert in het boek: Nourhussen 'zat dus na haar column bij *Trouw*, waar ze - zo las ik later - wegging door alle racistische drek en bedreigingen die zo over zich heen kreeg naar aanleiding van haar schrijven, óók nog eens opgescheept met een verongelijkt tv-presentatorje dat online uitleg kwam eisen over zijn eigen privileges, omdat-ie zelf niet genoeg boeken had gelezen met zijn geblinddoekte gezicht.'

Nu zegt hij erover: 'Het is een maatschappelijke beschouwing over persoonlijke angsten: dat faalangst iets moet zijn, of de angst voor controleverlies: we moeten maar meedoen. Maar het gaat ook over hoe angst in de politiek wordt misbruikt, bijvoorbeeld als een politicus oproept om met angstige ogen naar de bureaus te kijken.' Daar gaat het over in het hoofdstuk 'Tijd voor het einde van onze gezelligheidscultus - Voorbij de angst om een ander te corrigeren'. Wees niet bang om de discussie aan te gaan, spoort hij de lezer aan, ook al leidt dat soms tot een boze oom bij het familiediner. 'Kies voor de ongezelligheid', schrijft hij in het boek. 'Want er is niks mis met opkomen voor gelijke rechten voor een ander.'

Hij benadrukt aan de telefoon: 'Opkomen voor een minderheidsgroep is geen polarisatie. Dat is een farce. We hoeven het niet altijd gezellig te houden. Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen die twee dingen.'

Over de vraag of hij nieuwe inzichten heeft opgedaan tijdens het schrijven van het boek, moet hij even nadenken. 'Ik heb gezorgd dat ik niets zeg waar ik niets over weet. Ik schiet bijvoorbeeld met scherp op het kapitalisme, maar heb daar ook niet de oplossing voor, dat kan ik gewoon niet. Het is geen *moral high horse*-preek: ik weet het zelf niet. Het zuivere antwoord is dat ik dezelfde vragen nog heb als de lezer, maar dat het goed is dat we daar als collectief over nadenken.' En dan daarbij niet de moed verliezen, ook al kunnen de onderwerpen - klimaatproblematiek, patriërchaat, kapitalisme, polarisatie, racisme, conservatisme, enz. - overwelddigend zijn.

'De hoofdgedachte van het boek is dat je die angst niet de baas hoeft te laten zijn. Het gaat niet over een angst-vrij mens zijn, dat is het niet. Het gaat over nieuwsgierigheid en pragmatisch zijn, omdat het kan.' Maar, vervolgt hij: 'Ik wil geen preekje houden over hoe je dat moet doen. Dan krijg je een zelfhulpboek, dat is echt vreselijk. Ik laat het een beetje open. Het is een denkoefening, geen opdracht.'

Tim Hofman, *Goede moed - Pleidooi voor een minder bang bestaan*. Meulenhoff, 224 pag. €21,99. Zaterdag 8 juni signeert Hofman tussen 10.30 en 12.00 zijn boek in boekhandel Kooyker, Breestraat 89

‘Tsunami aan nieuwkomers. Lastpakken. Tuig. Als het maar ontmenselijkt’

'Het is een oude truc, een waar uiterst rechte politieke stroming, waaronder het fascisme, bijvoorbeeld erg goed in zijn: zondebokpolitiek. Het idee: maak burgers bang voor elkaar, en je zult zelf macht vergaren en behouden. De gevolgen kunnen we aanwijzen in onze geschiedenis, en helaas zien we deze op angs gestoelde politiek nog steeds over de hele wereld terug. 'In Nederland zijn we ook goed in deze verdeel-en-heersmethode. Dat begint bij het ontmenselijken van de aangewezen zondebok. Geleukszoekers. De "tsunami aan nieuwkomers". Lastpakken. Tuig. Geef ze een verzamelnaam, als het maar ontmenselijkt. Om aan te geven hoe dat ontmenselijken zijn werk doet: in 2018 brachten we met *Boos* een documentaire over het zogeheten Kinderpardon uit: *Terug Naar Je Eige Land*. Een paar honderd kinderen, in Nederland geboren of hier langer dan vijf jaar woonachtig, zouden door onze overheid ons land uit

getrapt worden, ondanks het publiekelijk bekende gegeven dat dit volgens experts erg slecht is voor de mentale gesteldheid van die kinderen. Daarnaast zouden deze kinderen, met de rest van hun gezin, ook geregeld naar (door onze overheid) onveilig verklaarde landen zoals Irak en Afghanistan worden gestuurd. 'Na maanden handtekeningen ophalen, lobbyen en campagne voeren om die kinderen hier te houden, werd ik in 2019 gebeld door een (wat socialer) politicus uit een regeringspartij van Rutte III. Hij was opgewekt: de campagne had gewerkt. Het Kinderpardon kwam er, de kinderen waren gered! 'Ik quote: "Het was goed dat jullie die film gemaakt hadden, toen wisten we weer over wie we het hadden hier in Den Haag." Tsjja. Ze waren in de hofstad aanvankelijk dus even vergeten dat ze het daar al die tijd over mensen hadden gehad.' (Fragment uit *Goede Moed*)

‘De Middeleeuwen zijn het niet, ik ben een echte Romein’

DOOR EMIEL BEINEMA
FOTO MARC DE HAAN

Hoe vaak denk jij aan het Romeinse Rijk?

‘De hele tijd, want ik werk er! Maar ook in mijn studie gaat het soms over de Romeinen. Ik heb nog wel een leven buiten het Archeon en mijn studie, maar als je passie bij geschiedenis ligt, dan ben je daar gewoon vaak mee bezig.’

Wat houdt je werk in?

‘Het Archeon is een museumpark, dus we doen aan educatie. Je kunt naar het Rijksmuseum van Oudheden gaan en naar oude dingen kijken, maar hier kun je in een Romeins huis staan. Dat brengt leven in de geschiedenis van zo lang geleden.’

‘Ik ben hier om invulling te geven aan

die gebouwen en daarover te vertellen aan bezoekers. We doen ook shows, met gladiatoren bijvoorbeeld, of een tempelceremonie. Veel mensen vragen zich af: “Drieduizend goden vereren, hoe werkt dat?” Dus dat laten we zien.

‘We hebben veel activiteiten voor de bezoekers. Kinderen hebben niet altijd de beste spanningsboog, dus af en toe wat maken tussendoor, zoals een *fibula*, een mantelspeld, is ook heel leuk. Dan hebben ze ook een herinnering die ze mee naar huis kunnen nemen.’

Doe je dat altijd als Romein?

‘Ja. We hebben hier drie verschillende tijden, maar ik ben echt een Romein. Ik heb de Middeleeuwen een tijdje uitge-

probeerd. Dat was ook superleuk, maar het was niet waar mijn hart lag. Gelukkig werd ik bij de Romeinen met open armen ontvangen. Je hebt hier mensen met supermooie eigengemaakte kleding waardoor je denkt: die komt net uit een fresco wandelen, zo historisch accuraat.’

Is die kat ook historisch accuraat?

‘Ja! Wij, Romeinen, hebben de kat naar Nederland gebracht. Pluis ligt hier graag, dus deze vraag wordt vaak gesteld. Dat is een perfect haakje om te vertellen over het Romeinse burgerleven. Kinderen vinden alle verklede mensen hier vaak spannend, maar een kat is herkenbaar. Dus als ze die voorzichtig mogen aaien, worden ze wat minder angstig en is het ijs gebroken.’

Hoe is het contact met de bezoekers?

‘Zij maken het. Ik kan wel tegen een muur gaan praten, maar met bezoekers is veel leuker. Ze willen zo graag naar je luisteren, dat het je energie geeft om meer te vertellen, waardoor zij nóg meer willen weten.’

‘Een museum is altijd een museum: de spullen staan daar en het verhaal staat op een bordje. Maar een park als dit: als hier bezoekers zijn, als de werknemers er zijn, als de dieren er zijn, dan leeft het.’

Neem je dingen van je werk over in de rest van je leven?

‘Er is wel iets. De Romeinen hadden een groot verschil tussen hun rechterhand en hun linkerhand. Links is *sinister*, slecht, dus die gebruik je alleen om je af te vegen op het toilet. Rechts gebruikten ze voor eten, schrijven, groeten en andere dingen.’

‘Met voeten gaat het net zo. Niet dat je daarmee eet, maar je stapt wel altijd met je rechtervoet over de drempel heen. Óver de drempel, want onder de drempel liggen de geesten die het huis beschermen. Als je daar op gaat staan, is dat super *disrespectful*. Omdat ik het hier de hele dag doe, deed ik het thuis op een gegeven moment ook. Nu stap ik met mijn rechtervoet over elke drempel heen.’

COLUMN | MAIA DE QUAY

Eindelijk weet ik wat ik wil worden als ik groot ben: Dick Schoof!

Nu mijn studententijd ten einde loopt, borrelen voortdurend nostalgische herinneringen op aan mijn tijd in Leiden. Maar terwijl de naderende afronding van mijn scriptie mij vaak terug in de tijd transporteert, ben ik ook geneigd om vóóruit te kijken aangezien de eerder genoemde afronding van mijn scriptie er bij anderen toe leidt om te vragen *wat ik dan toch hierna ga doen*.

Nu kan ik vertellen dat deze vraag voor de gemiddelde student meedogenloos en verwarrend is. Meedogenloos, omdat het je maar weer eens confronteert met het feit dat het tijd wordt dat je je leven onder controle krijgt (lees: een baan zoeken, een huis kopen, een lelijke raspuppy adopteren, een auto leasen, een baby maken en je in de tussentijd heel hard inspinnen om je

hoofd niet gewoon in een oven te duwen). Verwarrend, omdat echt niemand (*nie-mand*) hier een antwoord op heeft. De ene droom is namelijk te groot (oftewel *delusional*) en durf je niet uit te spreken in de angst dat je 1. het ‘jinx’t’ of 2. een of andere stomme, rationele reactie oproept waardoor de hoop je in de schoenen zakt; de andere ideeën zijn te klein en die durf je dus ook niet hardop te zeggen omdat je niet wil overkomen als een burgerlijke lul (zie: hoofd in oven). Daarnaast heb je dan óók nog de mogelijkheid dat je het antwoord op die godvergeten vraag gewoon überhaupt niet hebt.

Maar wat dan wel? Nou, lieve medestudenten, ik heb hét antwoord bedacht. Weet je wat ik namelijk wil worden als ik later groot ben? Dick Schoof. Eerst dacht ik namelijk altijd dat ik Sigrid Kaag wilde worden. Ik baseerde dit plan op de volgende stappen:

1. Mezelf ontplooiën tot hyperintelligent meertalig icoon;
2. Een internationale topcarrière bij elkaar werken; en dan
3. Gebeld worden met de vraag of ik fractievoorzitter wil worden van een partij die hopelijk de premier mag leveren.

Dit waterdichte plan bleek alleen zo waterdicht nog niet. Dat had niks te maken met Sigrid Kaag of met het feit dat ze geen premier werd, maar *alles* met alle ellende en terror die

zij over zich heen heeft gekregen. *Nein danke*, ik wil geen doelwit worden van lelijke campagnes, ik wil geen seconde redelijk moeten doen tegen mensen die mij met letterlijke fakkels bestoken en ik wil niet één keer voor ‘heks’ uitgemaakt worden door een man die eigenhandig de rechtsstaat vermorzelt. Wat ik dus wél wil, is Dick Schoof worden. Ik wil gewoon nobel beginnen, mezelf de ladder opwerpen en vervolgens gewoon een heel belangrijke baan hebben met Heel. Veel. Impact. Ik wil dat een select groepje mensen in Nederland weet wie ik ben en mij heel goed en belangrijk en slim vindt, en dan wil ik – gewoon uit het niets – ineens *gefasttracked* worden om minister-president te worden.

Dit allemaal zonder dat heel Nederland daar bezwaar tegen heeft omdat ze me haten, zonder me ooit in één lelijk debat te moeten mengen en vooral zonder een *vrouw in de politiek* te moeten zijn. Dat lijkt me dus echt ge-wel-dig. Dus, als jullie in 2045 niet weten wie je moet bellen om dit land te redden en de eerste vrouwelijke premier van Nederland te maken, trek deze column uit het archief en bel mij! Ik zal dan heel nobel en nederig ‘ja hoor’ zeggen en de spreekwoordelijke apenrots met een skiliftje bestijgen. Tot dan!

Maia de Quay studeert Rechten

Eerst wilde ik Sigrid Kaag worden, maar na alle haat en terror dacht ik: Nein danke